

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
утвърдено със Заповед 991/16.12.2021 г.
на ректора на ВСУ
за присъждане на научната и образователна степен „доктор“
професионално направление:
3.6. Право - Гражданско и семейно право

СТАНОВИЩЕ

от **д-р ТАНЯ НИКОЛОВА ЙОСИФОВА**

професор по Гражданско и семейно право в катедра „Частноправни науки“ на ЮФ на УНСС

член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на **Жана Красиминова Димитрова**

на тема „Неустойката в гражданското и търговското право“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност „Гражданско и семейно право“

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Бележки за дисертанта

Жана Красиминова Димитрова е юрисконсулт в Национален алианс за социална отговорност - Варна. Завършила е висшето си образование във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ през 2015 г. Владее френски и английски език.

Със Заповед № 510 от 11.08.2020 г. е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение по докторска програма Гражданско и семейно право, професионално направление 3.6. Право. Отчислена е с право на защита със Заповед № 396 от 14.06.2021 г.

Представеният дисертационен труд е в обем от 241 страници и включва увод, четири глави, заключение и списък с използваната литература. Направени са общо 394 бележки под линия. Списъкът на литературните източници съдържа 182 заглавия, от които 157 на кирилица (български и руски език) и 25 на латиница (английски и френски език).

Дисертантката има три публикации по темата на дисертацията – една статия и два доклада, публикувани в сборници от научни конференции.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Трудът е посветен на неустойката в гражданското и търговското право – тема, определена в широки граници. Изследването е обхванало сравнително-правно проучване в различни държави (Германия, Франция и Руската федерация), Възникване и развитие на правната уредба на неустойката (глава първа), Правна природа на неустойката. Видове.

Характеристика (глава втора), Функции на неустойката (глава трета), Намаляване на неустойката (глава четвърта).

Авторът е анализирал значителен по обем материал, включително съдебна практика. В изложението излага и аргументира собствени възгледи. Достоинствата на труда са и в неговото практическо значение.

III. Научни приноси на дисертационния труд

По-конкретно могат да се посочат следните основни научни резултати и приноси на дисертационния труд:

1. Направена е периодизация в развитието на института в българското гражданско и търговско право.

2. Направено е сравнително-правно проучване с чуждестранни законодателни решения, като предложените изводи от сравнителния анализ са с приносен характер и са с конкретна практическа насоченост

3. Институтът на неустойката е отграничен от други правни фигури (задатък, отметнина, лихва за забава, обезщетение за вреди).

4. Изведени и систематизирани са критерии за намаляването на неустойката поради прекомерност.

5. Изведени са заключения и са формулирани конкретни предложения de lege ferenda за бъдещо усъвършенстване уредбата на неустойката в ЗЗД и ТЗ.

IV. Критични бележки и препоръки

Към дисертацията могат да бъдат направени критични бележки и препоръки.

Първо, темата е формулирана в много широки граници, което не дава достатъчна възможност за задълбочено изследване на конкретен проблем.

Второ, във връзка със становището на автора, че „Неустойката не може да се търси при разваляне на договора“ би следвало да включи анализ на Тълкувателно решение № 7/2013 г. ОСГТК на ВКС по въпроса: Дължи ли се неустойка за забава по чл. 92, ал. 1 ЗЗД, когато договорът е развален поради виновно неизпълнение на длъжника?

Трето, не може да бъде споделено изразеното от автора на с. 78 виждане, че „За да се гарантира изпълнението на задълженията на практика това означава да се гарантира печалбата“. Целта на изпълнението, както и на неговото обезпечаване, не винаги е печалба (особено в случаите, когато става дума за гражданска сделка).

Четвърто, дисертантката предлага различни дефиниции на неустойката (като на с.80 - правото на неустойка се явява като обещание, дадено от длъжника за компенсация на евентуалните бъдещи вреди на кредитора, на с.78-79 - като потестативно право на кредитора, на с.215 – неустойката

), Едва в заключението се предлага обща дефиниция на понятието, която се споделя от автора.

Пето, отделено е внимание на функциите на неустойката и особено на санкционната функция, която според автора присъства винаги при неустойката. В тази връзка не може да бъде споделен извода на с.150, че винаги, когато неустойката изпълнява обезщетителна

функция следва да се намира в неразривна връзка с претърпените от неизпълнението вреди.

Шесто, би следвало да се прецизират някои правни термини, използвани в изложението – като например поръчителят се нарича гарант (с.133), задатъкът се приравнява на отметнина (с.123). Следва да се прецизира и изразеното на с.116 мнение, че на обезщетяване подлежат всички вреди, които кредиторът претърпява в резултат на неизпълнението (въпреки че законът е установил граници на гражданската отговорност за вреди) или изразеното на с.78-79 – „При уговарянето на неустойката не се изисква съгласие на страните, както и използването на специална формулировка, дори при липса на обозначението „неустойка“ пак може същата да бъде уговорена.“

Седмо, библиографията следва да се допълни със статията на **Кристиан Таков** – Към въпроса за намаляване на неустойката – сборник в чест на проф. Живко Сталев, 2005 г., статията на **Борислава Първанова** - За санкционната функция на неустойката и някои проблеми, свързани с приложението на института - <http://gramada.org> (макар че тя е цитирана в самото изложение).

IV. Заключение

Дисертационният труд показва, че дисертантката притежава теоретични знания по гражданско и търговско право и способност за самостоятелни научни изследвания. С оглед на постигнатите научни резултати дисертацията представлява интерес както за правната теория, така и за практиката.

В заключение изразявам положителната си оценка, че представеният за защита пред научно жури дисертационен труд на тема **„Неустойката в гражданското и търговското право“** отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Гражданско и семейно право“ на Жана Красиминова Димитрова – докторант на самостоятелна подготовка по „Гражданско и семейно право“, професионално направление 3.6. Право.

София, 1.02.2022 г.

Изготвил становището: .....
д-р Таня Йосифова
професор по Гражданско и семейно
право